

Vorbereidende les over archieven

Wat is een archief?

Om het simpel te zeggen: een archief bestaat uit een heleboel oude papieren.

Is een archief anders dan een museum?

Ja, want in een archief bewaren ze alleen papieren en geen schilderijen of meubels, zoals in een museum. Bovendien bestaan archieven omdat dat in de wet is vastgelegd en er is geen wet dat er musea moeten bestaan.

Wist je dat je zelf ook een archief hebt?

Iedereen bewaart wel 'papieren'. Belangrijke papieren, zoals een zwemdiploma of een schooldiploma of een rijbewijs. Het is heel belangrijk om je diploma's te bewaren: anders kun je geen baan krijgen, net als de vader van Otje in het verhaal van Annie M.G. Schmidt! Wie een auto heeft, heeft ook papieren waarmee hij/zij kan bewijzen dat de auto van hem/haar is. Als je een huis hebt, heb je papieren om te bewijzen dat het huis van jou is. Maar je bewaart ook wel dingen om andere redenen. Een vriendenboekje, je baby-album, fotoalbums, een album van een vakantie, een brief of een kaart van je oma, schriftjes van school of een mooie tekening. Dat is dus je eigen archiefje. Sommige dingen bewaar je omdat ze belangrijk zijn, andere dingen bewaar je omdat je er mooie herinneringen aan hebt.

Tip voor de docent: U kunt hier voorbeelden gebruiken uit uw 'eigen archief'. Een fotoalbum van toen u klein was, een poëziealbum, een schoolrapport, uw eigen diploma's, oude familiefoto's, brieven. Aan de hand van uw eigen spullen leren de kinderen ook dat dingen vroeger anders waren: een vriendenboekje was een poëziealbum, rapporten zagen er vroeger anders uit, vroeger schreef je meer brieven omdat er geen e-mail was, foto's waren in zwart-wit omdat er nog geen kleurenfoto's gemaakt konden worden etc. Tegenwoordig bewaren we steeds meer digitaal. Ook dat behoort tot ons archief.

Wat bewaren ze bij Het Utrechts Archief?

Het Utrechts Archief bewaart ongeveer 1200 verschillende archieven van de gemeente Utrecht, van de gemeente Nieuwegein, van de provincie Utrecht, van rechtbanken in de provincie Utrecht, van families in de stad en de provincie Utrecht, van bedrijven in de provincie Utrecht en van scholen en verenigingen in de gemeentes Utrecht en Nieuwegein.

We bewaren ook foto's, tekeningen, plattegronden en films die iets laten zien van de stad en de provincie Utrecht.

Al die papieren worden verpakt in dozen en bewaard in grote gekoelde ruimtes, 'depots'. In een depot staan allemaal stellingkasten met nummers en etiketten om alles weer goed terug te kunnen vinden. Bij elkaar bewaren we meer dan 25 kilometer archief. We weten dat door de planken te tellen waarop alle dozen staan.

Tip voor de docent: U kunt via <http://www.hetutrechtsarchief.nl/beeldmateriaal> met de kinderen op zoek gaan naar foto's van de school of van de straat waar zij wonen.

Waarom worden al die papieren bewaard?

We hebben in Nederland een 'archiefwet' die bepaalt dat de overheid (gemeentebestuur, provinciebestuur, regering) alle papieren en documenten die te maken hebben met wat zij doet,

moet bewaren. Na 20 jaar moeten die papieren naar een archief zoals Het Utrechts Archief worden gebracht. Daar mag iedereen die papieren lezen.

Archieven van families en bedrijven en verenigingen vallen niet onder die wet. Maar Het Utrechts Archief bewaart sommige van die archieven omdat ze belangrijk zijn voor de geschiedenis. Je kunt geen boek schrijven met verhalen over de geschiedenis zonder archieven te bekijken.

Mag je gratis die oude papieren bekijken?

Ja, dat is gratis. Veel mensen komen naar een archief om hun stamboom uit te zoeken. Ze zoeken dan naar hun voorouders in de archieven van de burgerlijke stand en die zijn onderdeel van de archieven van het gemeentebestuur. Een archief heeft een speciale ruimte waar deze mensen kunnen zitten om de papieren en boeken in te zien. Omdat zoveel mensen het interessant vinden om hun stamboom uit te zoeken, zorgen de archieven ook dat er steeds meer van dat soort archieven via internet in te kijken zijn, bijvoorbeeld via de website www.wiewaswie.nl.

Het Utrechts Archief heeft ook veel archieven over personen op haar website gezet. Die zijn te vinden via www.hetutrechtsarchief.nl/onderzoek/resultaten/archieven

Tip voor de docent:

U kunt proberen met de leerlingen hun stambomen uit te zoeken. Maar let op! Zij moeten dan de namen van hun grootouders weten en die moeten in Nederland geboren zijn. Daarmee kunnen zij in www.wiewaswie.nl zoeken. Geboorteaangiften zijn pas na 100 jaar openbaar, huwelijken na 75 jaar en overlijdens na 50 jaar.

Misschien hebben sommige leerlingen al gegevens over hun voorouders. Dat kan een leuk onderwerp zijn voor een spreekbeurt.

Mogelijke vragen uit de groep:

Mag je ook in zo'n depot kijken?

Nee, daar mogen geen bezoekers komen. Dat heeft te maken met de veiligheid maar ook met de klimaatbeheersing in het depot. Als er een groep mensen het depot binnenkomt, komt er een heleboel warmte en vocht mee en dat kost dan weer veel stroom om de ruimte te koelen en om het vocht uit de lucht te halen.

Bewaren ze bij een archief ook schilderijen?

Nee, schilderijen horen thuis in een museum. Bij een archief bewaren ze wel foto's en tekeningen en prenten. Foto's zijn afgedrukt op papier, tekeningen zijn op papier getekend met potlood of waterverf, prenten zijn op papier gedrukt. Een schilderij is met olieverf geschilderd op linnen, hout of koper en het zit vaak in een lijst. Dat bewaar je op een andere manier dan waarop je papier bewaart.

Bewaren ze bij Het Utrechts Archief ook dingen over Anne Frank?

Nee, Anne Frank heeft nooit in de gemeente Utrecht of in de provincie Utrecht gewoond, dus Het Utrechts Archief heeft niets van Anne Frank.

Het programma bij Het Utrechts Archief

In de middeleeuwen was Utrecht de grootste stad van Nederland. Er zijn nog steeds veel gebouwen uit de middeleeuwen in Utrecht te vinden. In het archief is dus ook veel bewaard over de middeleeuwen. Als u hier in een voorbereidende les aandacht aan wilt besteden, kunt u informatie vinden over het stadsrecht en de gilden op www.hetutrechtsarchief.nl/verhalen